DOI: 10.15276/EJ.04.2025.3
DOI: 10.5281/zenodo.18064867
UDC: 351:352:336.14
JEL: H70, H71, H77, P35, R50

ЄВРОПЕЙСЬКІ МОДЕЛІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ У БЕНЧМАРКІНГОВОМУ АНАЛІЗІ ТА ВИКЛИКИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ

EUROPEAN MODELS OF POWER DECENTRALIZATION IN A BENCHMARKING ANALYSIS AND IMPLEMENTATION CHALLENGES FOR UKRAINE

Iryna M. Boiko
Odesa Polytechnic National University, Odessa, Ukraine
ORCID: 0000-0001-6876-526X
Email: imboyko91@gmail.com

Daryna O. Heorhiieva
Odesa Polytechnic National University, Odessa, Ukraine
Email: daryna334@gmail.com

Received 25.09.2025

Бойко І.М., Георгієва Д.О. Європейські моделі децентралізації влади у бенчмаркінговому аналізі та виклики імплементації для України. Оглядова стаття.
У статті здійснено порівняльно-аналітичний (бенчмаркінговий) аналіз моделей децентралізації влади в європейських країнах та окреслено виклики їх імплементації в Україні. Розглянуто ключові принципи, закріплені Європейською хартією місцевого самоврядування, та специфіку реалізації децентралізаційних процесів у Німеччині, Польщі та Франції. Виокремлено відмінності у фінансовій автономії, інституційній структурі та механізмах міжмуніципальної співпраці. На основі бальної оцінки та візуалізації результатів у формі радар-діаграми проаналізовано сильні й слабкі сторони кожної моделі. Показано, що для України найбільш актуальними є питання забезпечення фінансової спроможності громад, стабільності нормативного середовища та розвитку горизонтальної кооперації. Зроблено висновок про доцільність адаптації окремих європейських практик із урахуванням національного контексту.
Ключові слова: децентралізація, місцеве самоврядування, територіальні громади, субсидіарність, європейська інтеграція, регіональна політика

Boiko I.M., Heorhiieva D.O. European Models of Power Decentralization in a Benchmarking Analysis and Implementation Challenges for Ukraine. Review article.
The article presents a comparative analytical (benchmarking) study of decentralization models in European countries and outlines the challenges of their implementation in Ukraine. It examines the key principles enshrined in the European Charter of Local Self-Government and the specific features of decentralization processes in Germany, Poland, and France. Differences in financial autonomy, institutional structures, and mechanisms of inter-municipal cooperation are highlighted. Based on a scoring system and visualization of results through a radar chart, the strengths and weaknesses of each model are analyzed. The study shows that for Ukraine, the most pressing issues include ensuring the financial capacity of local communities, stabilizing the regulatory environment, and fostering horizontal cooperation. The article concludes on the feasibility of adapting selected European practices while taking into account the national context.
Keywords: decentralization, local self-government, local communities, subsidiarity, European integration, regional policy

Децентралізація влади є одним із ключових напрямів реформування системи державного управління в сучасному світі. В умовах глобальних трансформацій та зростання ролі місцевих громад, багато країн, зокрема члени Європейського Союзу, успішно реалізували різні моделі децентралізації, що сприяли підвищенню ефективності публічного управління, економічній активізації регіонів та демократизації процесів прийняття рішень. Україна, яка також обрала шлях децентралізації, з 2014 року реалізує відповідну реформу, спрямовану на розширення повноважень місцевого самоврядування та зміцнення інституційної спроможності територіальних громад.

Однак, попри проголошені цілі та часткові позитивні зрушення, реформа децентралізації в Україні перебуває у стані невизначеності. Суттєві загрози для її ефективності становлять недостатня фінансова автономія громад, незавершеність законодавчої бази, нерівномірність розвитку територій, а також вплив запланованої податкової реформи на місцеві бюджети. За відсутності чіткої, національно адаптованої моделі, доцільним є застосування бенчмаркінгового аналізу європейського досвіду децентралізації задля формування ефективної стратегії її подальшої імплементації в Україні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Дослідження децентралізації влади в європейських країнах і її імплементації в Україні є предметом постійної уваги науковців, зокрема у зв'язку з масштабною реформою місцевого самоврядування, започаткованою в Україні у 2014 році. Зміни в архітектурі публічної влади після Революції Гідності актуалізували потребу осмислення не лише внутрішніх чинників, а й зовнішніх, зокрема європейських моделей децентралізації. Серед провідних українських дослідників, які аналізували досвід країн

Європейського Союзу в контексті децентралізації, слід відзначити праці Ю. Бойка, М. Багмета, О. Євтушенка, Я. Журавель, В. Куйбіди, Л.І. Лозовської, Т. Мадриги, А. Миколайця, Н. Калакун, О. Колодій, Т. Стешенко, Ю. Шарова. У своїх роботах автори звертають увагу на концептуальні основи реформ, питання компетенції органів місцевого самоврядування, механізми контролю та розподіл повноважень між органами влади. В працях О. Бориславської, І. Заверухи та А. Школика, систематизовано позитивний європейський досвід децентралізації публічної влади та проаналізовано можливості його адаптації в українських умовах. Їхні дослідження зосереджені на темах адаптації принципу субсидіарності, зміцнення місцевих фінансів, правової та інституційної реформи, міжмуніципального співробітництва, а також конституційного закріплення децентралізації. Закордонні дослідники, такі як Д. Веліш, Ж. Оплотнік, Дж. Е. Кі., А. Родрігес-Позе, А. Кройєр, В. Оутс, Ч. Тібо, Рой В. Бейл, Е. Грамліх, розглядають децентралізацію як економічну і політичну категорію, що дозволяє збалансувати демократію, ефективність і ідентичність. Їхні роботи стали підґрунтям для оцінки децентралізації як інструменту підвищення якості публічних послуг, оптимізації фінансових потоків і зміцнення регіонального розвитку. Незважаючи на наявність великої кількості наукових публікацій, залишається низка проблем, які потребують подальшого дослідження. Зокрема, питання дублювання повноважень органів місцевого самоврядування та виконавчої влади, недостатній рівень самостійності територіальних громад, а також різна ефективність впровадження реформ в умовах кризи або воєнного стану. У цьому контексті варто згадати роботу Chacha [1], яка вказує на парадокс централізації в межах ЄС, коли членство в Євросоюзі водночас відкриває можливості для регіонального розвитку, але й посилює централізоване регулювання. Таким чином, аналіз наукових джерел засвідчує як необхідність вивчення європейських моделей, так і потребу в їх адаптації до українських реалій.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Децентралізація влади в Україні, оголошена як ключова реформа для модернізації системи державного управління, подолання неефективності централізованої моделі управління та посилення спроможності громад, наразі реалізується непослідовно та супроводжується низкою викликів. Попри формальну передачу повноважень на місця, у багатьох випадках територіальні громади не отримали необхідних ресурсів для їх реалізації, що створює ситуацію «формальної децентралізації» без фактичної автономії [1]. Закінчення першого етапу реформи у 2015 році не супроводжувалося системним посиленням фінансової спроможності місцевого самоврядування. Частина територіальних громад продовжує функціонувати без стійкої власної доходної бази, а в умовах запланованої податкової реформи зберігається невизначеність щодо структури та стабільності місцевих бюджетів. Це, у свою чергу, ускладнює довгострокове стратегічне планування розвитку громад. На сьогодні в Україні відсутня інтегрована модель децентралізації, адаптована до соціально-економічної та адміністративної неоднорідності регіонів. У цьому контексті бенчмаркінговий аналіз досвіду європейських держав стає необхідним інструментом для виокремлення ефективних практик та вироблення дієвих механізмів імплементації в українських умовах.

Метою статті є бенчмаркінговий аналіз європейських моделей децентралізації публічної влади з акцентом на фінансову автономію місцевого самоврядування, а також обґрунтування можливостей і обмежень щодо адаптації ефективних елементів європейського досвіду в українському контексті. У межах дослідження здійснюється порівняння підходів до децентралізації в країнах ЄС, виявляються закономірності успішного реформування місцевих бюджетів і управлінських систем, а також визначаються структурні орієнтири для подальшого вдосконалення децентралізаційної політики в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження

Важливою основою для розбудови ефективного місцевого самоврядування в європейських державах стала Європейська хартія місцевого самоврядування, підписана в жовтні 1985 року країнами – членами Ради Європи. Цей документ закріплює ключові принципи функціонування місцевої влади, серед яких особливе значення надається питанням фінансової самостійності. У Хартії зазначається, що жодна форма місцевої автономії не може бути повноцінною без гарантованих, стабільних і чітко визначених джерел фінансового забезпечення. Органам місцевого самоврядування повинно бути гарантовано право на власні доходи, якими вони можуть вільно розпоряджатися у межах делегованих повноважень, а обсяг цих ресурсів має відповідати функціям, які на них покладено. Окрему увагу приділено праву місцевих влад на встановлення ставок місцевих податків і зборів, що підкреслює їхню податкову автономію. [2, 3]

Однією з визначальних тенденцій реформування публічного управління в Європі стало відходження більшості західноєвропейських країн від класичної унітарної моделі держави через активне впровадження децентралізації. Як зазначається у фаховій літературі, унітарна модель з домінуванням центральної влади в ухваленні політичних рішень часто виявляється неефективною, оскільки ігнорує регіональні потреби та специфіку територій, що може призводити до економічного спаду та зростання суспільного невдоволення [17].

Відповідно до дослідження К.В. Мануілової, процеси децентралізації в європейських країнах мають неоднорідний характер, обумовлений національними традиціями, історичними передумовами, рівнем розвитку та політико-адміністративними системами [4]. Наприклад, у Німеччині та Італії існують глибокі традиції децентралізованої влади, що сформувалися ще у середньовіччі, а Швейцарія є класичним прикладом конфедеративної моделі, в якій органи місцевого самоврядування наділені широкими

повноваженнями [5]. З огляду на цю різноманітність, держави Європейського Союзу можна умовно поділити на три групи за ступенем децентралізації (рис. 1):

— федерації (Австрія, Бельгія, Німеччина);
— квазіфедерації / регіональні держави (Іспанія, Італія, де значний обсяг законодавчих повноважень передано регіональним органам);
— унітарні держави із тенденцією до децентралізації (Франція, Португалія) [5].

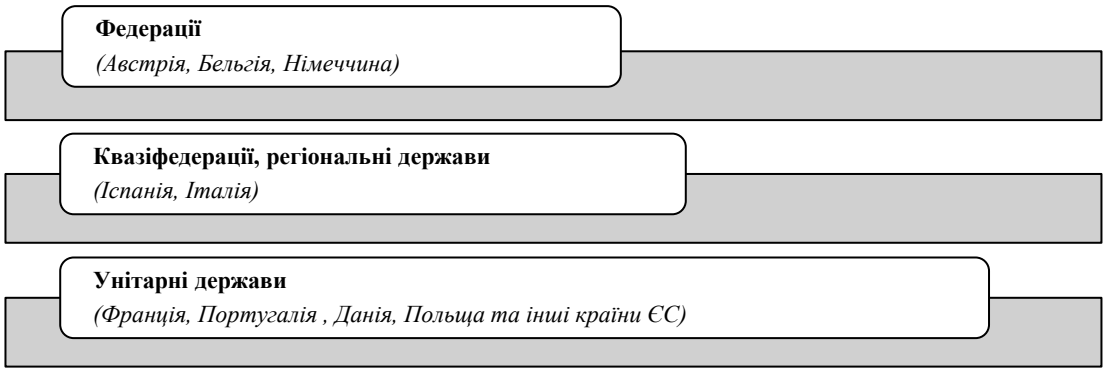

Рисунок 1. Ступені децентралізації держав Європейського Союзу
Джерело: складено авторами за матеріалами [4, 5]

Попри національні особливості, у науковій літературі виокремлено спільні риси європейських моделей децентралізації, серед яких: висока якість державного управління, законодавчої бази, підзвітність влади, політична стабільність, відсутність насильства, ефективність урядових рішень і низький рівень корупції [9]. В Україні ж, незважаючи на те, що положення про поєднання централізації та децентралізації закріплене ще в Конституції 1996 року (ст. 132) [7], реальний процес децентралізації розпочався лише у 2014-2015 роках – на тлі політичної кризи та концентрації повноважень у виконавчій вертикалі в 2010-2013 роках. Це призвело до значного послаблення місцевого самоврядування, централізації ресурсів та посилення корупційних практик [8]. Таким чином, Україна розпочала децентралізаційні реформи значно пізніше, ніж більшість країн ЄС, і в умовах менш сприятливого інституційного середовища.

Запровадження процесу децентралізації влади в Україні базується на європейському досвіді. Багатогранний характер цього процесу ґрунтується на низці принципів: активній участі громадян у процесах ухвалення рішень, посиленні місцевого самоврядування, формуванні більш оптимальних моделей адміністративної організації та розвитку, які максимально розкривають потенціал залучення громадян до управління публічними справами (табл. 1).

Таблиця 1. Європейські принципи децентралізації

Принцип	Характеристика
Збереження влади народу	Надання місцевим органам влади значних повноважень у вирішенні локальних питань. Громадяни, як члени місцевих громад, отримують можливість вирішувати проблеми, що безпосередньо їх стосуються.
Автономія	У низці європейських країн окремі регіони та громади мають високий рівень автономії у прийнятті рішень. Наприклад, федеральні землі в Німеччині мають суттєві відмінності у місцевих правових системах. У контексті Іспанії громади реалізують свої автономні права шляхом ухвалення рішень органами місцевого самоврядування та законодавчими органами.
Децентралізація фінансів	Децентралізація регулює перерозподіл фінансових ресурсів між центральними та регіональними органами влади з акцентом на фінансові потреби місцевих громад. Завдяки цьому реалізуються місцеві проєкти та забезпечується життєздатність громад.
Залучення	Громадяни європейських країн активно залучаються до процесів місцевого ухвалення рішень (вибори, референдуми, громадські слухання тощо).
Підтримка	Принцип підтримки передбачає, що як у межах окремих держав, так і в рамках Європейського Союзу існують спеціальні інститути, які підтримують процеси децентралізації, розробляють відповідні стратегії розвитку тощо.

Джерело: складено авторами за матеріалами [2, 9-11, 17]

Процеси децентралізації влади в Україні мали позитивний вплив на регіональний розвиток держави. Насамперед, суттєво зросла спроможність регіонів. Дослідники відзначають, що фінансова лібералізація сприяла посиленню інвестиційної привабливості окремих територій, що дало змогу забезпечити сталий розвиток локальних громад, спираючись на конкурентні переваги, стратегічне розташування, логістику, розподіл ресурсів (зокрема надходження від використання природних ресурсів: мінералів, земель, лісів тощо) [11, 12].

Особливої уваги набуло акцентування на унікальності окремих регіонів, зокрема через популяризацію їх культурного багатства та історичної спадщини. Використання туристичного потенціалу дозволило отримувати додаткові податкові надходження, а співпраця з міжнародними інституціями – залучати м'яке фінансування у формі грантів і кредитів на підтримку малого бізнесу та місцевих проєктів [13]. Крім того, децентралізація спрямовує регіони України до моделей розвитку, які притаманні Європейському Союзу, що є перспективним у контексті подальшої європейської інтеграції. Активне впровадження децентралізаційної реформи зумовило поступовий перехід акценту розвитку від регіонального до рівня об'єднаних територіальних громад. Як підкреслює Лісова та ін. [14], децентралізація влади як така, а також поглиблення можливостей громад, позитивно вплинули на досягнення цілей реформи, оскільки наблизили їх до реальних потреб громадян.

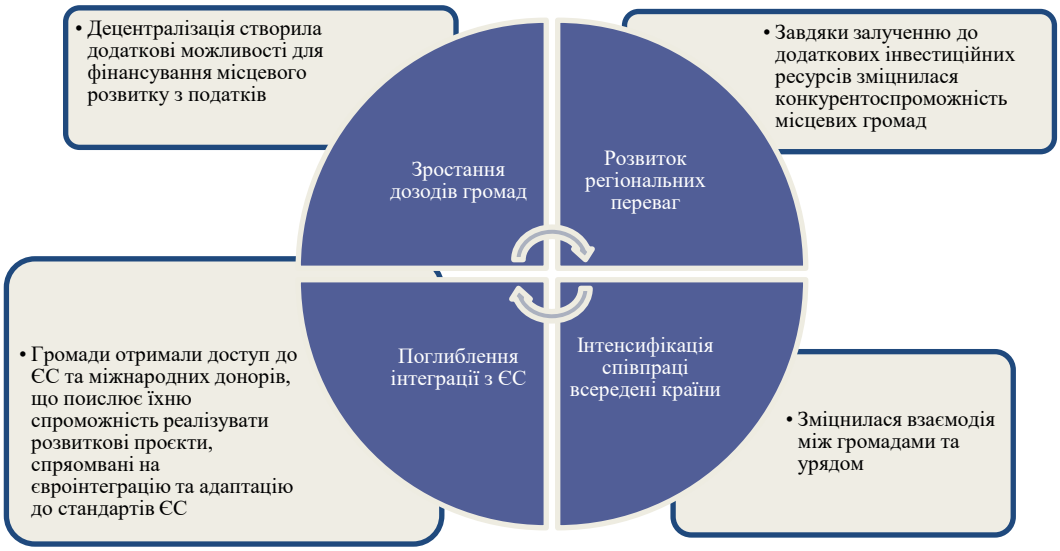

Рисунок 2. Авторська модель позитивного впливу децентралізації в Україні: інвестиції, податкові надходження, розвиток сервісного сектору та співпраця з міжнародними донорами
Джерело: складено авторами за матеріалами [5, 12, 29]

Таким чином, позитивні результати децентралізації в Україні підтверджують доцільність подальшого поглиблення реформи на основі європейського досвіду. Водночас аналіз окремих національних моделей децентралізації в країнах ЄС дозволяє виокремити інституційні та фінансові механізми, які можуть бути адаптовані до українських умов. Серед них особливе значення мають приклади федеративних, квазіфедеративних та унітарних держав, що репрезентують різні підходи до організації публічної влади та міжрівневого розподілу повноважень.

Досвід Німеччини як федеративної держави з усталеною багаторівневою системою публічної влади становить вагомий інтерес для України в контексті впровадження моделі децентралізації. Як зазначає О.М. Бориславська, децентралізація є складним та багатовимірним явищем, що впливає на адміністративно-територіальний устрій, функціональну організацію публічної адміністрації, а також на розподіл повноважень і ресурсів між центральною та місцевою владою [15]. Успішне впровадження децентралізаційних підходів у країнах ЄС, зокрема в Німеччині, підтверджує ефективність таких процесів для підвищення результативності державного управління.

Фундаментом німецької моделі децентралізації є принцип субсидіарності, який вимагає, щоб управлінські рішення ухвалювалися на якомога нижчому рівні влади, а вищі органи втручалися лише у випадку, коли нижчі рівні неспроможні забезпечити ефективне вирішення завдань. Цей принцип, закріплений у частині третій статті 4 Європейської хартії місцевого самоврядування [15], дозволяє муніципалітетам здійснювати публічні функції в межах законодавчо визначеної компетенції, що гарантує автономію органів місцевого самоврядування в управлінні питаннями, які безпосередньо стосуються громади. Особливістю німецької моделі є те, що місцеве самоврядування є складовою єдиного державного устрою, незалежно від федеративної природи держави. Місцеві органи влади виконують не лише власні повноваження, але й делеговані державою функції, при цьому залишаючись максимально наближеними до громадян. Такий підхід дозволяє забезпечити прозорість, підзвітність і ефективність управління на місцях [16].

Кожна з федеральних земель Німеччини має власну конституцію, парламент та уряд, які ухвалюють рішення з питань освіти, охорони здоров'я, економічного розвитку, соціальної політики та муніципального управління. Землі володіють широкими повноваженнями у сфері оподаткування і мають можливість

самостійно розпоряджатися фінансовими ресурсами, що створює умови для міжрегіональної конкуренції та стимулювання локального розвитку.

Фінансова автономія є ще одним фундаментальним елементом децентралізованої моделі Німеччини. Вона полягає у гарантованому доступі земель до частки державних податкових надходжень, а також у можливості самостійно формувати бюджети та визначати пріоритети фінансування. Такий підхід дозволяє враховувати регіональні особливості, розвивати інфраструктуру, інвестувати в людський капітал та реалізовувати довгострокові стратегії територіального розвитку. З огляду на зазначене, німецька модель децентралізації може слугувати орієнтиром для України в розбудові ефективної системи управління на засадах публічної відповідальності, фінансової спроможності громад та реальної автономії місцевих органів. Запровадження подібної моделі в українських реаліях передбачає не лише формальний розподіл повноважень, а й глибоке переосмислення ролі громад у системі публічного управління та закріплення реальних гарантій місцевого самоврядування в правовій системі держави [17].

Польща є прикладом унітарної держави, яка успішно реалізувала багаторівневу систему децентралізації. Польський досвід особливо важливий для України, оскільки він демонструє можливість поступового формування дієздатних органів місцевого самоврядування в умовах постсоціалістичної трансформації.

Децентралізація публічної влади в Польщі розглядається як один із базових конституційних принципів демократичної правової держави. Стаття 15 Конституції Республіки Польща прямо закріплює принцип децентралізації, що визначає організаційну структуру держави та поділ компетенцій між органами влади. [18]. Цю позицію підтверджує й Конституційний трибунал, який у своїх рішеннях розглядає децентралізацію як норму конституційного порядку, органічно пов'язану з принципом субсидіарності [20].

У польському праві децентралізація тлумачиться як «стійке й юридично захищене передання важливих завдань, повноважень і коштів органам, які функціонують на різних рівнях територіального поділу країни». Це означає, що децентралізація виступає проявом співпраці між адміністративною системою та соціально-економічними спільнотами, де громади (гміни, повіти, воєводства) не лише адмініструють певну територію, але й формують органи місцевого самоврядування як частину системи публічної влади. Вона є органічно пов'язаною з принципом субсидіарності, що передбачає, що публічна влада повинна реалізовуватись на найближчому до громадянина рівні, а держава втручається лише тоді, коли нижчий рівень не спроможний вирішити проблему ефективно [20]. Важливою ознакою децентралізації є самостійність органів місцевого самоврядування. Вона гарантується Конституцією Республіки Польща (ст. 16, 163, 165), а також законами про гміну, повіт та воєводство [19. Самостійність не ототожнюється з автономією, а визначається як функціональна та інституційна відокремленість від центральної влади, що гарантує правосуб'єктність органів місцевого самоврядування, право на власне майно, доходи, а також право здійснювати публічні функції в межах, установлених законом [21].

У структурному плані місцеве самоврядування в Польщі реалізується на трьох рівнях – гміни, повіту і воєводства. Така модель була закріплена адміністративною реформою 1999 року, яка визначила чіткий розподіл повноважень, завдань та джерел фінансування між рівням. Зокрема, на думку дослідників, відчутним залишається дефіцит фінансування делегованих завдань (особливо у сферах освіти та охорони здоров'я), що призводить до обмеження самостійності органів місцевого самоврядування та надмірної залежності від центрального бюджету. Крім того, процедура зміни меж територіальних громад (особливо гмін) є непрозорою і політизованою. Згідно з чинним законодавством, рішення про зміну меж приймає Рада Міністрів на підзаконному рівні, що фактично унеможливлює оскарження таких актів у Конституційному трибуналі, ставлячи під сумнів реалізацію принципу децентралізації в повному обсязі [20]. Таким чином, досвід Польщі демонструє, що децентралізація публічної влади є не лише формально-юридичною конструкцією, а й важливою демократичною цінністю, реалізація якої вимагає системного забезпечення правовими гарантіями, фінансовими інструментами та стабільністю інституційного середовища. [21]

Таким чином, децентралізація публічної влади в Польщі закріплена на конституційному рівні, супроводжується чіткою правовою доктриною і розглядається як системна гарантія демократичного врядування. Проте ключовим показником її реальної імплементації є здатність органів місцевого самоврядування ефективно реалізовувати делеговані повноваження, зокрема у сферах, критичних для громадян, як-от освіта. Відтак доцільно розглянути децентралізацію освітньої системи як приклад того, як конституційні засади втілюються в адміністративній практиці

Процес децентралізації у Франції має тривалу історію, в основі якої – конституційно закріплений підхід до передачі публічних функцій від центрального уряду до територіальних громад. Після конституційної реформи 2003 року стаття 1 Конституції визначає організацію Республіки як децентралізовану, тоді як стаття 72 гарантує принцип «вільного адміністрування» (libre administration) територіальних колективів, а також передбачає можливість делегування повноважень і застосування механізмів інституційного експериментування [22, 23].

Хоча інституційні витоки децентралізаційної реформи сягають періоду президентства Шарля де Голля, практичне її втілення почалося у 1982 році із прийняттям Закону № 82-213 «Про права і свободи комун, департаментів і регіонів». Цей закон визначив регіони як повноцінні одиниці адміністративно-територіального устрою, яким передано широкий спектр повноважень, а з 1986 року – запроваджено

механізм прямого загального виборчого представництва регіональних рад [24, 25]. У період 1982–1986 років було ухвалено понад 25 законів і близько 200 урядових декретів, які деталізували розмежування компетенцій між комунами, департаментами, регіонами та центральними органами. Для компенсації витрат органів місцевого самоврядування було запроваджено додаткові місцеві податки та систему державних трансфертів, однак невідповідність між зростанням обсягу завдань і фінансовими ресурсами залишалась серйозною проблемою [26]. У відповідь на ці виклики в 1990-х роках Франція започаткувала політику розвитку міжмуніципального співробітництва, з метою укрупнення адміністративних одиниць нижчого рівня. Була затверджена нова типологія міжкомунних об'єднань з розширеними повноваженнями: спільноти агломерації (communautés d'agglomération), міські співтовариства (communautés urbaines) та співтовариства комун (communautés de communes), метрополіси (métropoles). Важливо, що ці структури могли мати власні системи оподаткування та брали участь у наданні спільних послуг. Запровадження категорії «метрополісів» (métropoles) було закріплено Законом MAPTAM від 27 січня 2014 року, що надало цим структурам ключову роль у регіональному розвитку та управлінні транспортною, економічною й соціальною політикою [27].

Завдяки реформам у 1993–2005 роках кількість публічних установ міжмуніципальної співпраці з власним оподаткуванням зросла у п'ять разів, що свідчить про масштабність інституційних змін. Проте, попри успіхи в сфері розвитку місцевої демократії, децентралізація у Франції не призвела до спрощення адміністративної системи. Навпаки, зростання кількості територіальних рівнів (від традиційних комун і департаментів до регіонів та EPCI) ускладнило систему управління [26].

Крім історичної та нормативної еволюції, важливо звернути увагу на сучасну інституційну архітектуру децентралізованого управління у Франції. На сучасному етапі, станом на 2024 рік, країна налічує 18 регіонів (13 метропольних та 5 заморських), 101 департамент і понад 35 тисяч муніципалітетів, що робить її однією з найбільш фрагментованих адміністративно-територіальних систем в Європі. Попри унітарний державний устрій, Франція функціонує на децентралізованій основі, передбаченій Конституцією 1958 року, із поступовим розширенням повноважень субнаціональних органів влади у сферах транспорту, освіти, регіонального розвитку та охорони культурної спадщини. Хоча законодавчо закріплено принцип фінансової автономії, вона має обмежений характер, оскільки місцеві бюджети істотно залежать від трансфертів та регламентованих податків. Такий підхід формує гнучку модель управління, яка поєднує загальнодержавну координацію з інституційною диверсифікацією. Для України цей досвід є цінним прикладом багаторівневої взаємодії, в якій відсутня жорстка ієрархія між рівнями влади, але забезпечено функціональний поділ відповідальності та підтримку ініціатив знизу [22, 28].

Французький досвід демонструє важливість поєднання фінансової децентралізації, інституційної автономії територій та підтримки міжмуніципального співробітництва. При цьому стратегічною метою виступає не просто делегування повноважень, а забезпечення ефективного надання публічних послуг і посилення спроможності громад через кооперацію. Цей підхід є релевантним для України, яка в умовах війни та післявоєнного відновлення потребує ефективної моделі взаємодії між рівнями влади та підтримки муніципального рівня як ключового у наданні базових послуг населенню.

Урахування французького досвіду дозволяє зробити низку висновків, важливих для подальшої адаптації децентралізаційних механізмів в Україні:

— акцент на фінансову забезпеченість делегованих повноважень;
— розвиток міжмуніципального співробітництва як інструменту укрупнення та спроможності малих громад;
— інституційне оформлення кооперативних моделей з правом власного оподаткування;
— збереження демократичного контролю за прийняттям рішень через механізми прямого обрання регіональних та муніципальних рад.

Таким чином, французька модель децентралізації може служити цінним джерелом практик для адаптації в українських реаліях. Особливо актуальним є наголос на необхідності балансу між автономією та кооперацією громад, що сприятиме сталому розвитку територій та підвищенню ефективності державного управління в цілому.

Для виявлення спільних закономірностей та особливостей реалізації децентралізаційної політики в європейських країнах доцільним є порівняльний аналіз інституційних моделей, що функціонують у різних типах державного устрою. Таблиця узагальнює ключові параметри децентралізації у Німеччині (федеративна модель), Польщі (унітарна децентралізована держава), Франції (унітарна держава з елементами регіоналізації) та Україні (унітарна держава у стані трансформації). Враховано кількість рівнів місцевого самоврядування, домінантні принципи (субсидіарність, самоврядність, кооперація), рівень фінансової автономії та типові виклики. Такий порівняльний підхід дозволяє не лише окреслити межі інституційної спроможності органів місцевого самоврядування в кожній із країн, а й ідентифікувати практики, що можуть бути адаптовані до українських умов задля зміцнення ефективності та стійкості публічного управління табл. 2.

Порівняння моделей децентралізації у вибраних країнах дозволяє виявити сильні й слабкі сторони кожного підходу, а також визначити найбільш релевантні практики для України. У центрі аналізу – не лише формальні інституційні ознаки, але й практичні виклики, пов'язані з реалізацією публічних функцій на місцевому рівні. Німецький федералізм демонструє переваги високої автономії регіонів, польська

модель – стабільність трирівневої структури за умов належного фінансування, французький досвід – значення міжмуніципальної кооперації. Для України ж актуальним є подальше зміцнення фінансової основи самоврядування, правових гарантій автономії та створення механізмів ефективної багаторівневої взаємодії.

Таблиця 2. Порівняльна характеристика моделей децентралізації публічної влади у Німеччині, Польщі, Франції та Україні

Країна	Німеччина	Польща	Франція	Україна
Тип державного устрою	Федеративна	Унітарна (децентралізована)	Унітарна (регіоналізована)	Унітарна (в процесі децентралізації)
Кількість рівнів самоврядування	3 (федерація - земля - громада)	3 (воєводство - повіт - гміна)	3 (регіон - департамент - комуна)	3 (область – район – громада)
Конституційне закріплення децентралізації	Так (основа – Основний закон ФРН)	Так (ст. 15, 16, 163, 165 Конституції)	Так (ст. 72 Конституції)	Частково (ст. 7, 140 Конституції України
Провідний принцип	Субсидіарність, правова автономія	Субсидіарність, правова автономія	Автономія територій, міжмуніципальне співробітництво	Субсидіарність, правова та фінансова самостійність територіальних громад
Фінансова автономія	Висока. Розподіл податків, власні бюджети земель	Середня: освітня субвенція, обмежена доходна база гмін	Обмежена: залежність від державних трансфертів, місцеві податки	Слабка середня: власні доходи (64% ПДФО, місцеві податки), але висока залежність від трансфертів і державних рішень
Міжмуніципальна співпраця	Verbandsgemeinde у землях, спільне управління послугами	Міжгмінні асоціації, правова база для співробітництва	Розгалужена система EPCI (1 254 структур на 2025 р.)	Закон «Про співробітництво ТГ» (2014), бл. 530 угод співробітництва
Участь громадян	Місцеві референдуми, громадські слухання, муніципальні ініціативи	Референдуми, вибори місцевих органів, консультації	Розвинена традиція місцевих виборів, бюджети участі, громадські слухання	Бюджет участі (197 громад, 2 500+ проектів); громадські слухання (відповідно до ст. 13); місцеві ініціативи й референдуми
Проблеми/ виклики	Узгодження між рівнями, різниця в спроможності земель	Недофінансування делегованих повноважень, політизація меж	Перенасичення рівнів управління, фіскальна диспропорція	Нестабільність нормативного середовища, воєнний стан, низька фінансова спроможність громад
Цінний досвід для України	Фінансова самостійність регіонів, автономія у прийнятті рішень	Поступова передача функцій освіти, формула субвенції	Міжмуніципальна кооперація, законодавче закріплення співпраці	Врахування місцевої специфіки, підтримка малих громад

Джерело: складено авторами за матеріалами [2, 9, 12, 17, 24, 26, 30]

Проведений бенчмаркінговий аналіз європейських моделей децентралізації публічної влади дозволив виявити ключові структурні, інституційні та фінансові особливості підходів до розподілу повноважень між центральною та місцевою владою в умовах різних типів державного устрою. Досвід Німеччини, Польщі та Франції свідчить про те, що ефективна децентралізація ґрунтується на принципах субсидіарності, фінансової автономії, правової визначеності та горизонтальної кооперації між територіальними одиницями.

У контексті України, яка перебуває в стані структурної трансформації, зазначені практики мають особливу цінність, оскільки надають орієнтири для удосконалення системи місцевого самоврядування, зміцнення його фінансової спроможності та підвищення ефективності публічного управління. Зокрема, приклади послідовної передачі освітніх повноважень у Польщі, міжмуніципального співробітництва у Франції та бюджетної автономії німецьких земель демонструють потенційно ефективні механізми, які можуть бути адаптовані до українських умов.

Водночас імплементація таких рішень потребує не механічного копіювання, а ретельного урахування національного контексту, включно з адміністративною, соціально-економічною та політичною специфікою регіонів. Визначальним чинником успішної адаптації виступає створення стабільного нормативного середовища, чіткого розмежування повноважень, а також інституційної підтримки органів

місцевого самоврядування. Саме в цьому полягає стратегічне значення бенчмаркінгового підходу як інструменту формування ефективної децентралізаційної політики в Україні.

Для здійснення кількісного порівняння моделей децентралізації було застосовано бальну шкалу оцінювання за основними критеріями (від 1 до 5 балів). Значення «5» відповідає повній реалізації відповідного параметра (наприклад, конституційне закріплення, високий рівень фінансової автономії), тоді як «1» означає мінімальну або відсутню його імплементацію. Такий підхід ґрунтується на аналізі нормативно-правових актів, офіційних статистичних даних та висновків наукових досліджень, що дозволяє уникнути суто суб'єктивних оцінок і забезпечує узагальнену, порівняльну характеристику інституційних моделей (табл. 3).

Таблиця 3. Бенчмаркінговий аналіз моделей децентралізації у Німеччині, Польщі, Франції та Україні

Критерій	Німеччина	Польща	Франція	Україна	Еталонна практика
Конституційне закріплення	5	5	5	3	Німеччина, Польща, Франція
Фінансова автономія	5	3	2	3	Німеччина
Міжмуніципальна співпраця	4	3	5	2	Франція
Участь громадян	4	3	4	3	Франція
Кількість рівнів самоврядування (3-рівнева модель)	5	5	5	5	Усі країни
Провідний принцип	5	5	4	3	Німеччина, Польща
Стійкість системи (проблеми/виклики)	4	3	3	2	Німеччина

Джерело: власна розробка авторів

Для наочної інтерпретації результатів бального оцінювання побудовано радар-діаграму, яка відображає відносні сильні та слабкі сторони моделей децентралізації у вибраних країнах. Такий інструмент дозволяє візуально порівняти рівень реалізації ключових критеріїв та виявити відмінності у структурній, фінансовій та інституційній спроможності систем місцевого самоврядування.

Рисунок 3. Радар-діаграма: порівняльна візуалізація бальної характеристики моделей децентралізації у європейських країнах та Україні
Джерело: власна розробка авторів

Аналіз радар-діаграми свідчить, що німецька модель характеризується найбільшою збалансованістю, зокрема високим рівнем фінансової автономії та конституційним закріпленням багаторівневого управління. Польська модель демонструє стабільність трирівневої структури та поетапність передачі повноважень, однак залишається чутливою до проблеми недофінансування делегованих завдань. Французький досвід підкреслює вагомість міжмуніципальної кооперації, хоча фінансова автономія тут має обмежений характер. Українська модель, що перебуває у фазі трансформації, поєднує досягнення у сфері субсидіарності та розвитку співробітництва громад із проблемами нестабільності нормативного середовища й фінансової залежності. Зіставлення цих результатів дозволяє визначити для України ключові орієнтири: посилення фінансової основи місцевого самоврядування, інституційне закріплення стабільності та розвиток механізмів горизонтальної співпраці.

Висновки

Порівняльний аналіз засвідчив, що європейські моделі децентралізації, попри відмінності у формах державного устрою, мають спільну основу – принципи субсидіарності, фінансової автономії та демократичної підзвітності. Німецька модель вирізняється високою фінансовою спроможністю, польська – стабільністю трирівневої структури, а французька – акцентом на міжмуніципальну кооперацію. Для України найбільш актуальними залишаються проблеми фінансового забезпечення, стабільності нормативного середовища та підвищення інституційної спроможності органів місцевого самоврядування.

Подальші дослідження доцільно зосередити на секторальному вимірі децентралізації – аналізі її впливу у сферах освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, регіональної політики та місцевих фінансів. Такий підхід дозволить не лише уточнити ефективність інституційних моделей, а й виробити практичні рекомендації для вдосконалення української реформи з урахуванням специфіки окремих секторів.

Abstract

Decentralization of public power has become one of the key paradigms of state governance reform in Europe and Ukraine. The article provides a comprehensive comparative and benchmarking analysis of decentralization models in Germany, Poland, and France, with a particular focus on their constitutional, institutional, and financial dimensions, as well as the challenges of their adaptation in Ukraine. The study examines the principles enshrined in the European Charter of Local Self-Government, the role of subsidiarity, and the impact of financial autonomy and inter-municipal cooperation on the sustainability of governance systems. Methodologically, the research applies a benchmarking approach combining qualitative comparison of institutional frameworks with a scoring system that evaluates criteria such as constitutional guarantees, levels of self-government, financial capacity, citizen participation, and system resilience. Results are visualized through radar charts to highlight the relative strengths and weaknesses of each model. Findings demonstrate that Germany's federal structure ensures the most balanced system with strong fiscal decentralization, legal guarantees, and subsidiarity; Poland's unitary but decentralized model illustrates the effectiveness of stepwise reforms, though hampered by underfunding of delegated functions; France's regionalized approach emphasizes inter-municipal cooperation and democratic participation, yet remains fiscally constrained. In contrast, Ukraine's decentralization reform, initiated in 2014, has produced partial progress but continues to face challenges of financial instability, incomplete legislation, and uneven community capacity.

The article argues that for Ukraine, the most urgent priorities are strengthening the financial foundations of local self-government, consolidating a stable legal framework, and institutionalizing horizontal cooperation among territorial communities. By identifying transferable practices, such as fiscal autonomy from Germany, stepwise educational decentralization from Poland, and inter-municipal cooperation from France, the study concludes that Ukraine can enhance its governance system not through mechanical adoption but via adaptive integration of European experiences tailored to national socio-economic and political realities. The findings contribute to both theoretical debates on decentralization and practical recommendations for post-war reconstruction and European integration of Ukraine.

Список літератури:

1. Chacha M. (2019). Статус членства в Європейському Союзі та децентралізація: підхід «згори вниз». Regional & Federal Studies, 30(1), 1-23. DOI: 10.1080/13597566.2019.1632296.
2. Council of Europe. (1985). European Charter of Local Self-Government. Strasbourg: Council of Europe. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.eods.eu/library/CoE_European%20Charter%20of%20Local%20Self-Government_1985_EN.pdf.
3. Council of Europe. (1997). Європейська хартія місцевого самоврядування (ратифікація Україною, № 452/97-ВР). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text.
4. Мануілова К.В. (2018). Концепція децентралізації публічної влади в політико-управлінській традиції України (Докторська дисертація, Запорізький національний університет). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uacademic.info/ua/document/0518U002753.
5. Журавель Я. (2020). Європейський досвід децентралізації влади та перспективи його імплементації в Україні. Юридичний вісник, (1), 267-273. DOI: 10.32837/yuv.v0i1.1632.
6. World Bank. (2024). Worldwide Governance Indicators, 2024 Update. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators.
7. Конституція України. (1996). Відомості Верховної Ради України, № 30, ст. 141. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text.

8. Скрипнюк О. Децентралізація влади як чинник забезпечення стабільності конституційного ладу: теорія й практика. Вісник. 2015. № 12. С. 22-24. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche_2015_12_8.
9. Калакун Н. (2021). Децентралізація влади в європейських країнах: досвід польських і французьких реформ як концептуальна основа для організаційної структури органів управління України. Економіка, підприємництво, менеджмент, 8(1), 98-105. DOI: 10.23939/eem2021.01.098.
10. Council of the European Union (Committee of the Regions – CoR). (2022). Division of powers – France. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://portal.cor.europa.eu/divisionpowers/Pages/France-Introduction.aspx.
11. Фабуш М., Дубровіна Н., Гур'янова Л., Чернова Н., Зима О. (2019). Посилення фінансової децентралізації: рушійна сила чи фактор ризику для сталого соціально-економічного розвитку територій? Entrepreneurship and Sustainability Issues, 7(2), 875-890. DOI: 10.9770/jesi.2019.7.2(6).
12. Орел Я., Кулініч О., Корнієвський С., Серогіна С., Гришко Л. (2024). Вплив децентралізації на регіональний розвиток в Україні: виклики та можливості у післявоєнну добу. Amazonia Investiga, 13(80), 99-108. DOI: 10.34069/AI/2024.80.08.9.
13. Слієпчевіч С., Райх Е., Будак Й. (2020). Чинники корупційного тиску на місцеві органи влади в ЄС. Economic Research, 33(1), 3492-3508. DOI: 10.1080/1331677x.2020.1774793.
14. Лісова О., Шевяков М., Орлова О. (2021). Адміністративно-територіальна реформа в Україні: нормативно-правовий аспект реформи децентралізації в Україні. The Journal of International Legal Communication, 1, 102-124. DOI: 10.32612/uw.27201643.2021.1.pp.102-124.
15. Бориславська О.М., Заверуха І.Б., Школик А.М., та ін. (2012). Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України (О.М. Москаленко, ред.). Київ: Центр політико-правових реформ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pravo.org.ua/en/books/decentralization-of-public-authority-the-experience-of-european-countries-and-prospects-for-ukraine.
16. Колодій О.М. (2018). Процес децентралізації: німецький досвід в українських реаліях. Інвестиції: практика та досвід, (17), 25-30. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/17_2018/25.pdf.
17. Мартінес-Васкес Х., Лаго-Пеньяс С., Саккі А. (2016). Вплив фіскальної децентралізації: огляд. Міжнародний центр публічної політики, Державний університет Джорджії. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://icepp.gsu.edu/files/2016/08/The-Impact-of-Fiscal-Decentralization-A-Survey.pdf.
18. Constitution of the Republic of Poland. (1997). Journal of Laws of the Republic of Poland. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/angielski/kon1.htm.
19. Council of Europe. (1985). European Charter of Local Self-Government. Strasbourg: Council of Europe. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://rm.coe.int/168007a088.
20. Szlachetko, J. (2018). Trwałość decentralizacji władzy publicznej – między konstytucyjną zasadą a ustawową praktyką. Samorząd Terytorialny, 10, 45-55. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.academia.edu/50963384/Trwałość_decentralizacji_władzy_publicznej_pomiędzy_konstytucyjną_zasadą_a_ustawową_praktyką.
21. Bieś-Srokosz P. (2023). The constitutional principle of public power decentralization in the Polish legal system. Jan Długosz University. DOI: 10.54201/iajas.v3i1.50.
22. Madryha T., Mykolaiets A., Chychun V., Vinyukova O., Rudnytska O. (2023). Decentralization of public power in Ukraine taking into account the experience of EU states. Lex Humana, 15(2), 123-135. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://seer.ucp.br/seer/index.php/LexHumana/article/view/2515/3457.
23. Conseil constitutionnel. (2003). Loi constitutionnelle n° 2003-276 du 28 mars 2003 relative à l'organisation décentralisée de la République. Journal officiel de la République française. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.conseil-constitutionnel.fr.
24. Cole A. (2006). Decentralization in France: Central Steering, Capacity Building and Identity Construction. French Politics, 4(1), 31-57. DOI: 10.1057/palgrave.fp.8200094.
25. Хребтій І.В. (2018). Децентралізація у Франції: досвід для України. Аспекти публічного управління, 6(9), 5-14. DOI: 10.15421/151852.
26. Колодій О.М. (2018). Досвід децентралізації у Франції. Публічне управління та місцеве самоврядування, 29(68), 223-229. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/1_2018/37.pdf.
27. Wollmann H., Kuhlmann S., Reiter R. (2022). Impacts of decentralization: The French experience in a comparative perspective. In Droit et gestion des collectivités territoriales: 40 ans de décentralisation – une mise en perspective (pp. 181-205). Le Moniteur. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://droit.cairn.info/droit-et-gestion-des-collectivites-territoriales-2022--9782281135626-page-181?lang=fr.
28. France. (2014, January 27). Loi n° 2014-58 du 27 janvier 2014 de modernisation de l'action publique territoriale et d'affirmation des métropoles [MAPTAM]. Journal officiel de la République française, n° 23 (28 January 2014). https://www.legifrance.gouv.fr/eli/loi/2014/1/27/2014-58/jo/texte.

29. OECD. (2021). OECD Regions and Cities at a Glance 2020 – France. Organisation for Economic Co-operation and Development. DOI: 10.1787/959d5ba0-en.
30. Мігун М. (2022). Досвід багатоетапної децентралізації влади в зарубіжних країнах: уроки для України. Просторовий розвиток, 2, 216-228. DOI: 10.32347/2786-7269.2022.2.216-228.
31. Фросяняк Р.В. (2025). Фінансова спроможність територіальних громад в умовах воєнного стану в Україні: управлінські виклики та адаптація. Центральноукраїнський вісник права та публічного управління, 1(1), 132-145. DOI: 10.32782/cuj-2025-1-11.

References:

1. Chacha, M. (2019). European Union membership status and decentralization: A top-down approach. Regional & Federal Studies, 30(1), 1-23. DOI: 10.1080/13597566.2019.1632296 [in Ukrainian].
2. Council of Europe. (1985). European Charter of Local Self-Government. Strasbourg: Council of Europe. Retrieved from: https://www.eods.eu/library/CoE_European%20Charter%20of%20Local%20Self-Government_1985_EN.pdf [in English].
3. Council of Europe. (1997). European Charter of Local Self-Government (ratification by Ukraine, No. 452/97-VR). Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text [in Ukrainian].
4. Manuilova, K. V. (2018). The concept of decentralization of public power in the political-administrative tradition of Ukraine (Doctoral dissertation, Zaporizhzhia National University). Retrieved from: https://uacademic.info/ua/document/0518U00275 [in Ukrainian].
5. Zhuravel, Ya. (2020). European experience of decentralization of power and prospects of its implementation in Ukraine. Legal Bulletin, (1), 267-273. DOI: 10.32837/yuv.v0i1.1632 [in Ukrainian].
6. World Bank. (2024). Worldwide Governance Indicators, 2024 Update. Retrieved from: https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators [in English].
7. Constitution of Ukraine. (1996). Vidomosti of the Verkhovna Rada of Ukraine, No. 30, Art. 141. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text [in Ukrainian].
8. Skrypniuk, O. (2015). Decentralization of power as a factor in ensuring the stability of the constitutional order: Theory and practice. Viche, 12, 22–24. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche_2015_12_8 [in Ukrainian].
9. Kalakun, N. (2021). Decentralization of power in European countries: The experience of Polish and French reforms as a conceptual basis for the organizational structure of Ukraine's governing bodies. Economics, Entrepreneurship, Management, 8(1), 98-105. DOI: 10.23939/eem2021.01.098 [in Ukrainian].
10. Council of the European Union (Committee of the Regions – CoR). (2022). Division of powers – France. https://portal.cor.europa.eu/divisionpowers/Pages/France-Introduction.aspx [in English].
11. Fabuš, M., Dubrovina, N., Guryanova, L., Chernova, N., & Zyma, O. (2019). Strengthening financial decentralization: Driver or risk factor for sustainable socio-economic development of territories? Entrepreneurship and Sustainability Issues, 7(2), 875-890. DOI: 10.9770/jesi.2019.7.2(6) [in Ukrainian].
12. Orel, Y., Kulinich, O., Korniievskyi, S., Serohina, S., & Gryshko, L. (2024). The impact of decentralization on regional development in Ukraine: Challenges and opportunities in the post-war era. Amazonia Investiga, 13(80), 99-108. DOI: 10.34069/AI/2024.80.08.9 [in Ukrainian].
13. Sliyepchevich, S., Raykh, E., & Budak, Y. (2020). Factors of corruption pressure on local authorities in the EU. Economic Research, 33(1), 3492-3508. DOI: 10.1080/1331677x.2020.1774793 [in Ukrainian].
14. Lisova, O., Shevyakov, M., & Orlova, O. (2021). Administrative-territorial reform in Ukraine: The legal aspect of the decentralization reform. The Journal of International Legal Communication, 1, 102-124. DOI: 10.32612/uw.27201643.2021.1. pp. 102-124 [in Ukrainian].
15. Boryslavska, O. M., Zaverukha, I. B., Shkolyk, A. M., et al. (2012). Decentralization of public power: The experience of European countries and prospects for Ukraine (O. M. Moskalenko, Ed.). Kyiv: Centre for Political and Legal Reforms. Retrieved from: https://pravo.org.ua/en/books/decentralization-of-public-authority-the-experience-of-european-countries-and-prospects-for-ukraine [in Ukrainian].
16. Kolodiy, O.M. (2018). The process of decentralization: German experience in Ukrainian realities. Investments: Practice and Experience, (17), 25-30. Retrieved from: http://www.investplan.com.ua/pdf/17_2018/25.pdf [in Ukrainian].
17. Martinez-Vazquez, J., Lago-Peñas, S., & Sacchi, A. (2016). The impact of fiscal decentralization: A survey. International Center for Public Policy, Georgia State University. Retrieved from: https://icepp.gsu.edu/files/2016/08/The-Impact-of-Fiscal-Decentralization-A-Survey.pdf [in Ukrainian].
18. Constitution of the Republic of Poland. (1997). Journal of Laws of the Republic of Poland. Retrieved from: https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/angielski/kon1.htm [in English].
19. Council of Europe. (1985). European Charter of Local Self-Government. Strasbourg: Council of Europe. Retrieved from: https://rm.coe.int/168007a088 [in English].

20. Szlachetko, J. (2018). Durability of decentralization of public authority – between constitutional principle and statutory practice. Samorząd Terytorialny, 10, 45–55. Retrieved from: https://www.academia.edu/50963384/Trwałość_decentralizacji_władzy_publicznej_pomiędzy_konstytucyjną_zasadą_a_ustawową_praktyką [in Polish].
21. Bieś-Srokosz, P. (2023). The constitutional principle of public power decentralization in the Polish legal system. Jan Długosz University. DOI: 10.54201/iajas.v3i1.50 [in English].
22. Madryha, T., Mykolaiets, A., Chychun, V., Vinyukova, O., & Rudnytska, O. (2023). Decentralization of public power in Ukraine taking into account the experience of EU states. Lex Humana, 15(2), 123-135. Retrieved from: https://seer.ucp.br/seer/index.php/LexHumana/article/view/2515/3457 [in English].
23. Conseil constitutionnel. (2003). Constitutional Law No. 2003-276 of March 28, 2003 on the decentralized organization of the Republic. Journal officiel de la République française. Retrieved from: https://www.conseil-constitutionnel.fr [in French].
24. Cole, A. (2006). Decentralization in France: Central Steering, Capacity Building and Identity Construction. French Politics, 4(1), 31-57. DOI: 10.1057/palgrave.fp.8200094 [in English].
25. Khrebtii, I.V. (2018). Decentralization in France: Experience for Ukraine. Aspects of Public Administration, 6(9), 5-14. DOI: 10.15421/151852 [in Ukrainian].
26. Kolodiy, O. M. (2018). The experience of decentralization in France. Public Administration and Local Government, 29(68), 223-229. Retrieved from: https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/1_2018/37.pdf [in Ukrainian].
27. Wollmann, H., Kuhlmann, S., & Reiter, R. (2022). Impacts of decentralization: The French experience in a comparative perspective. In Droit et gestion des collectivités territoriales: 40 ans de décentralisation – une mise en perspective (pp. 181–205). Le Moniteur. Retrieved from: https://droit.cairn.info/droit-et-gestion-des-collectivites-territoriales-2022--9782281135626-page-181?lang=fr [in English].
28. France. (2014, January 27). Loi n° 2014-58 du 27 janvier 2014 de modernisation de l'action publique territoriale et d'affirmation des métropoles [MAPTAM]. Journal officiel de la République française, n° 23 (28 January 2014). Retrieved from: https://www.legifrance.gouv.fr/eli/loi/2014/1/27/2014-58/jo/texte [in French].
29. OECD. (2021). OECD Regions and Cities at a Glance 2020 – France. Organisation for Economic Co-operation and Development. DOI: 10.1787/959d5ba0-en [in English].
30. Migun, M. (2022). The experience of multi-stage decentralization of power in foreign countries: Lessons for Ukraine. Spatial Development, 2, 216-228. DOI: 10.32347/2786-7269.2022.2.216-228 [in Ukrainian].
31. Frosyniak, R.V. (2025). Financial capacity of territorial communities under martial law in Ukraine: Managerial challenges and adaptation. Central Ukrainian Journal of Law and Public Administration, 1(1), 132-145. DOI: 10.32782/cuj-2025-1-11 [in Ukrainian].

Посилання на статтю:
Бойко І.М. Європейські моделі децентралізації влади у бенчмаркінговому аналізі та виклики імплементації для України / І.М. Бойко, Д.О. Георгієва // Економічний журнал Одеського політехнічного університету. – 2025. – № 4 (34). – С. 25-36. – Режим доступу: https://economics.net.ua/ejopu/2025/No4/25.pdf.
DOI: 10.15276/EJ.04.2025.3. DOI: 10.5281/zenodo.18064867.

Reference a Journal Article:
Boiko I.M. European Models of Power Decentralization in a Benchmarking Analysis and Implementation Challenges for Ukraine / I.M. Boiko, D.O. Heorhiieva // Economic journal Odesa polytechnic university. – 2025. – № 4 (34). – P. 25-36. – Retrieved from: https://economics.net.ua/ejopu/2025/No4/25.pdf.
DOI: 10.15276/EJ.04.2025.3. DOI: 10.5281/zenodo.18064867.

This is an open access journal and all published articles are licensed under a Creative Commons "Attribution" 4.0.